

Advocaten voor advocaten

‘Ook voor Nederland hebben de Basic Principles een betekenis’

Jan Pieter Nepveu

Tal van internationale teksten bevatten verwijzingen naar de *Basic Principles on the Role of Lawyers*, het VN-document dat normen stelt voor een onafhankelijke advocatuur. De meeste zijn nu door De Brauw Blackstone Westbroek op verzoek van Lawyers for Lawyers (L4L) verzameld in een databank. Op 21 november werd de databank bij De Brauw gepresenteerd in het bijzijn van Wit Russische mensenrechtjuristen. De Amsterdamse deken Germ Kemper ontving het eerste exemplaar van de L4L jubileumbundel *Building on Basic Principles*.

Ruim 500 documenten die aan de Basic Principles werden samengebracht in de nieuwe database. Zoals de ‘Guidelines to EU policy towards third countries on torture’, rapporten van Amnesty International, of van de VN Mensenrechtencommissie. Gustaaf Reerink van De Brauw: ‘In landen waar advocaten regelmatig in de problemen komen wordt er nog te weinig aan gerefereerd, domweg omdat men niet weet dat ze er zijn.’ Dankzij de nieuwe database kunnen advocaten uit de hele wereld kennis nemen van de Basic Principles. Daardoor verstevigt hun juridische en politieke positie.

Wit Rusland

Ook een land als Wit Rusland heeft zich aan de Basic Principles geconformeerd. Volgens de Wit-Russische mensenrechten activist Hary Pahaniaila (1943) is echter ‘de bittere waarheid’ dat de advocatuur in Wit Rusland er niet door wordt beschermd. ‘Onze overheid verwijst wel naar de Basic Principles maar beoordeelt zelf of advocaten er naar handelen. Ons ministerie van Justitie verschaft de licenties en doet dat naar eigen goeddunken.’

Pahaniaila is medeoprichter van de Wit-Russische Unie van Advocaten en was voorzitter van 1991 tot 1993. ‘Begin jaren negentig kreeg Wit Rusland een histo-

risch cadeau: democratie. De nieuwe wet op de advocatuur bevatte alle beginselen van een onafhankelijke advocatuur maar was helaas geen lang bestaan beschoren. In 1994 kwam de populist Lukashenko aan de macht en werd alles teruggedraaid.’ Per decreet kregen advocaten allerlei administratieve regels opgelegd, zodat ze door de bomen het bos niet meer zien. Eén foutje kan leiden tot het verliezen van de licentie. Op die manier is Pahaniaila in 1998 de licentie ontnomen.

In 2000 bezocht de speciale afgezant van de VN, Parama Kumarasvami, Wit Rusland. Hij was bezorgd over de vervolging van advocaten en rapporteerde: ‘De Wit-Russische uitvoerende macht controleert op een buitensporige wijze de juristen in het land. Dit ondermijnt het hoofdprincipe van de advocatuur – haar onafhankelijkheid. Dit is een schending van de *Basic Principles on the Role of Lawyers*. Deze controle leidt tot misbruik die tot uitdrukking komt in vervolging, intimidatie, en inmenging in zaken door de uitvoerende macht.’

Syrië

Ter ere van het 25-jarig jubileum heeft Lawyers for Lawyers het boek *Building on Basic Principles* uitgegeven, resultaat van een expert meeting in april. De Amsterdamse deken Germ Kemper ontving het eerste exemplaar. Hij vertelde de Basic Principles altijd vanzelfsprekend gevonden te hebben, totdat hij in Syrië had gesproken met dekens van de Syrische

Orde van Advocaten. De Orde had een gevangen advocaat geschrappt die de eenheid van de Syrische staat in gevaar zou hebben gebracht. Kemper constateerde dat de Syrische Orde maatregelen nam tegen haar eigen leden om staatsbelangen te dienen. ‘Sindsdien ben ik gaan nadenken over de Basic Principles. Er blijken buitengewoon gewichtige dingen in te staan.’

Nederland

Ook Nederland heeft zich geconformeerd aan de Basic Principles. Het dreigende wetsontwerp tot wijziging van de Advocatenwet lag tijdens het seminar dan ook op ieders lip. Daags tevoren had de Orde in een persbericht geschreven dat de voorgestelde wijzigingen inzake toezicht en tuchtrecht principieel en rechtstatelijk onjuist zijn. ‘De advocatuur komt in de greep van de overheid. Enerzijds doordat alle regelgeving vooraf moet worden goedgekeurd door de minister. Anderzijds door de invloed op en grote bemoeienis met het toezicht op individuele advocaten. De zelfregulering van advocaten wordt overboord gezet en vervangen door een door de overheid gecontroleerde advocatuur.’

Volgens Kemper moeten Opstelten en Teeven artikel 24 van de Basic Principles nog maar eens goed lezen. Het zegt dat de balie ‘self-governing’ behoort te zijn. Kemper: ‘Ook voor Nederland hebben de *Basic Principles* nu een betekenis, wat ik nooit voor mogelijk had gehouden.’

Ook de Zwolse deken Paul Manning refereerde er onlangs aan de Basic Principles in zijn dekenrede: ‘Nederland, toch ogenschijnlijk het beste jongetje van de klas in het clubje van rechtsstaten, heeft kennelijk weinig op met deze resolutie betreffende onafhankelijkheid van de advocatuur en ongewenstheid van toezicht van overheidswege daarin.’

De database is te raadplegen via de site van L4L:
www.advocatenvooradvocaten.nl/basic-principles